

קבוצת G42 האמירותית - בין סין לארצות הברית

יואל גוז'נסקי וגליה לביא | 4 בנובמבר, 2024 | גיליון 1909

ביקור נשיא איחוד האמירויות הערביות, שיח' מחמד בן-זאיד, בארצות הברית בספטמבר 2024 ופגישתו עם הנשיא ג'ו ביידן נועדו לסמל פתיחת דף חדש ביחסים בין המדינות, שהתאפיינו במתיחות גם ואולי בעיקר בשל יחסיה המתהדקים של אבו-דאבי עם בייג'ינג, בין היתר בשיתוף הפעולה שלהן בתחום הבינה המלאכותית, דרך חברת G42 האמירותית. אם אכן יתממשו ההבנות שהסתמנו בסיום הביקור, בין השאר בנושא AI, עשויות להצמיד את היחסים בין המדינות לעידן חדש ולהשפיע לטובה גם על היחסים בין ישראל לאיחוד האמירויות.

ב-23 בספטמבר 2024 הגיע נשיא איחוד האמירויות הערביות, מחמד בן-זאיד, לפגישה בבית הלבן עם נשיא ארצות הברית, ג'ו ביידן, סגניתו קמלה האריס ובכירים אמריקאים נוספים. היה זה ביקור ראשון של נשיא איחוד האמירויות בארצות הברית מאז נוסדה הפדרציה ב-1971. שיח' זאיד ביקר בארצות הברית בפעם האחרונה ב-2017, בעת שהיה יורש עצר.

את הכותרות מהביקור ריכזה ההכרזה האמריקאית על איחוד האמירויות כ- Major Defense Partner - תואר שעד עתה ניתן למדינה אחת בלבד, הודו, והוא הבסיס הרשמי להעמקת שיתופי פעולה ביטחוניים וצבאיים בין המדינות. איחוד האמירויות ביקשה ככל הנראה לחתום עם ארצות הברית על הסכם הגנה מחייב ומעמיק יותר, בדומה להסכם שנדון כעת בין וושינגטון לריאד, אך הסכם כזה היה מצריך אישור של הקונגרס, שנותר לעומתי כלפי איחוד האמירויות.

הביקור שיקף ניסיון לסיים תקופה של מתיחות בין ארצות הברית לאיחוד האמירויות. על היחסים בין וושינגטון לאבו-דאבי בתקופת ממשל ביידן העיב בעיקר הידוק היחסים בין איחוד האמירויות לסין. היקף ואיכות שיתוף הפעולה ביניהן בתחומי הביטחון, הבנקאות, האנרגיה, הסחר והדיפלומטיה גבר במידה ניכרת בעשור האחרון, ואיחוד האמירויות היא שותפת הסחר הגדולה ביותר של סין במזרח התיכון. זאת ועוד, בארבע השנים האחרונות הודלפו לעיתונות האמריקאית דיווחים על פעילות ביטחונית סינית באיחוד האמירויות. המתיחות בהקשר זה אף גרמה להקפאת המשא ומתן לרכישת מטוסי קרב מתקדמים מסוג F-35 על-ידי איחוד האמירויות, כחלק מהסכם הנורמליזציה בין איחוד האמירויות לישראל).

איחוד האמירויות מצאה עצמה בשנה האחרונה במרכזו של מוקד מתיחות נוסף בין שתי המעצמות, הבא לידי ביטוי בשיתופי הפעולה שמקיימת חברת הטכנולוגיה G42 האמירותית. החברה, הגדולה מסוגה במזרח התיכון, נוסדה בשנת 2018 ובראשה עומד השייח' טחנן בן

זאיד, היועץ לביטחון לאומי רב ההשפעה של איחוד האמירויות ואחיו של הנשיא. תחומי עיסוקה - בינה מלאכותית, ביג דאטה, סייבר וטכנולוגיות מתקדמות נוספות - מייצגים את שאיפותיה של איחוד האמירויות להפוך מובילה בתחום הבינה המלאכותית, ובה בעת מסבירים היטב את התעניינותן של ארצות הברית וסין בה. בינואר 2024, ועדת בית הנבחרים האמריקאית לענייני המפלגה הקומוניסטית של סין [ביקשה](#) לקיים חקירה על אודות חברת G42, בחשד לקשרים בינה לישויות הנמצאות ברשימה השחורה של ארצות הברית. ברקע הבקשה - חשש מקשריה של G42 עם חברות סיניות גדולות, שנמצאת תחת סנקציות אמריקאיות. על פי החשד, G42 היא אמצעי להעברת טכנולוגיה אמריקאית מתקדמת ומידע על מיליוני אמריקאים לחברות סיניות או לממשלת סין. בין החברות הסיניות ש-G42 מקיימת איתן קשרים הן ענקית הטלקום חואה-וויי; חברת הביטחון BGI; חברת התרופות סינופארם; חברת הטכנולוגיה טנסנט; וחברת בייטדאנס - בעלי טיקטוק.

שיתופי הפעולה שמקיימת G42 עם סין מעיבים על יחסי איחוד האמירויות וארצות הברית, שהתבססו לאורך השנים על שותפות ביטחונית איתנה. כוחות אמריקאים רבים מוצבים במדינה והיא הייתה שותפה נאמנה של ארצות הברית בניהול קונפליקטים רבים, מאפגניסטן ועד בוסניה וסומליה. איחוד האמירויות הייתה גם במידה רבה הכוח המניע ל'הסכמי אברהם' והיא מרכזית בכל האמור לבניית המסדרון הכלכלי מהודו לאירופה (IMEC) ומערך ההגנה האזורי נגד טילים בחסות אמריקאית ובהשתתפות ישראלית.

G42 לא נותרה אדישה לחששות של ארצות הברית ובדצמבר 2023 [ניתקה](#) את קשריה עם חברת חואה-וויי. במהלך דומה, בפברואר 2024, היא [מכרה](#) גם את כלל מניותיה של חברת בייטדאנס, לצד מניות של חברות סיניות נוספות. הרקע למכירה הוא ככל הנראה רצונה של G42 לקדם שיתוף פעולה, שהוסכם באפריל 2023, בינה לבין חברת מיקרוסופט האמריקאית, בתחומי הענן ובמתן פתרונות AI מתקדמים. ואכן, באפריל 2024, לאחר ש-G42 ניתקה ככל הידוע את קשריה עם שורת חברות סיניות ומיקרוסופט [הכריזה](#) על השקעה של 1.5 מיליארד דולר בה, נראה היה ששיתוף הפעולה בינה למיקרוסופט יוצא לדרך. אולם, מהלכים אלה של G42 לא פוגגו לחלוטין את [חששם](#) של פקידים בושינגטון, שמטילים ספק ביכולתה של החברה האמירותית להתנתק לחלוטין מקשריה עם חברות סיניות. לראיה: קשריה עם החברות הסיניות BGI, סינופארם וטנסנט עדיין מתקיימים.

החששות מפני זליגת טכנולוגיה רגישה מהאמירויות לסין פוגשים גם את ישראל, לאחר שמספר מחברותיה חתמו על הסכמי שיתוף פעולה עם G42. למשל, חברת רפאל [חתמה](#) ביולי 2020 על הסכם שיתוף פעולה עם החברה האמירותית בתחומי המחקר והפיתוח של המאבק במחלת הקורונה. חודש לאחר מכן [הכריזה](#) G42 על שותפות עם חברת NanoScent, סטארט-אפ ישראלי המתמחה בטכנולוגיות קריאת ריח, כדי לשותף פעולה בפיתוח, אימות, הפצה וייצור של Scent Check - פתרון מהפכני המסוגל לאתר מקרים חשודים של קורונה מתוך דגימה של אוויר אף נשוף. בנובמבר 2022 הכריז בית החולים שיבא על שיתוף פעולה עם G42

בתחום המחקר בתאי הגזע וכן בחדשנות רפואית במגוון תחומי בריאות. אולם מבין כלל שיתופי הפעולה שנחתמו, היחידי [שנמשך](#) עד היום הוא בין החברה האמירותית לקרן ההון סיכון ויולה, העוסקת באיתור ומשיכת מהנדסים ומדענים לאבו דאבי. המאבק על G42 אינו עסקי בלבד. הכסף והקשרים של איחוד האמירויות "לדרום הגלובלי" הם בעלי פוטנציאל חשוב לסין ולארצות הברית כאחת - שתי המעצמות, הנאבקות על ההובלה בתחום הבינה המלאכותית. סין מבססת את קשריה עם מדינות "הדרום הגלובלי" וממתגת עצמה כמנהיגתן. חלק ממדינות אלו ביססו את התקשורת הדיגיטלית שלהן על סטנדרטים סיניים, באופן שיקשה על חדירה של מקבילה אמריקאית. מנגד, לארצות הברית יש יתרון בטכנולוגיות מתקדמות דוגמת מחשוב ענן ומודלי שפה גדולים (large language models), שבינה מלאכותית היא הבסיס להן. אמנם לווינגטון יש אינטרס להציב את הטכנולוגיה המתקדמת שלה לשימוש במקום טכנולוגיה סינית מתחרה, דוגמת זו של חואה-ווי, אולם עליה לוודא שהטכנולוגיה המתקדמת הזו אינה נופלת לידיים של המעצמה היריבה.

מבחינת איחוד האמירויות, ניכרה אכזבה מסוימת מהתפקיד האמריקאי במזרח התיכון, מהמדיניות האמריקאית כלפי איראן ובמיוחד במה שנתפס בראייתה כחוסר נכונות מספקת לצאת להגנת אינטרסים אמירתיים כשאלה נפגעים, למשל בראשית 2022 כשאיחוד האמירויות הותקפה על ידי החות'ים, שלוחי איראן בתימן. התגובה האמריקאית להתקפה נתפסה כאירוע מכונן בעבור איחוד האמירויות, שהגבירה בעקבותיה את נכונותה, שניכרה עוד ב-2019, לשפר את יחסיה עם איראן (שנותרה איום הייחוס המרכזי באמירויות).

ארצות הברית מצדה, גם היא לא הייתה מרוצה מהמדיניות "העצמאית" שנקטה איחוד האמירויות בשורת נושאים, בראשם המעורבות הצבאית האמירותית בסודאן, ומול מספר מדינות, מרכזיות בהן רוסיה וסין. האמירותים מבקשים לנתב את היחסים בינם לבין ארצות הברית כך שיתבססו מעתה, לצד אלמנטים ביטחוניים, גם על שותפות כלכלית וטכנולוגית. המונח 'גיא-טכנולוגיה' הפך מרכזי באיחוד האמירויות והוא בא להחליף את המונח 'גיא-אסטרטגיה', כדי לשקף את העדפותיה של הפדרציה השאפתנית שמיקמה עצמה בחוד החנית של החדשנות..

"אדוני הנשיא, אני רוצה שתדע שאני נותר מחויב לביטחון של איחוד האמירויות", [אמר](#) הנשיא ביידן בסוף דבריו בפתח פגישתו עם הנשיא בן-זאיד. לצד הדגשת המחויבות הביטחונית האמריקאית לאמירותים, אחת התוצאות המיידיות של פגישת ביידן-בן-זאיד היא [הסכמה](#) על ניסוח מזכר הבנות בנושא שיתוף פעולה בתחום ה-AI, שיש להניח שגם פרשת G42 תושפע ממנו. האתגר האמריקאי הוא כיצד להביא את איחוד האמירויות להפסיק לנסות לאחוז את החבל בשתי קצותיו ו"לבחור צד". אלא שזה עומד בניגוד לתפיסת הביטחון האמירותית של "גידור אסטרטגיה", ובכל מקרה נראה שווינגטון תזדקק, לשם כך, להצגת מחויבות ביטחונית עמוקה יותר כלפי בת בריתה.

לישראל יש עניין מובהק בהידוק היחסים בין ארצות הברית לאיחוד האמירויות. G42 עומדת כרגע במוקד המחלוקת בתחום ה-AI בין הצדדים ולמרות ששיתופי הפעולה של ישראל עם החברה הם מוגבלים מאוד וברובם נותרו עדיין על הנייר, חשוב שבישראל יהיו מודעים לרגישות הזו וייערכו להסברים בנושא אם יידרשו כאלו. לעתיד, על ישראל להקים מנגנון שבוחן כל שיתוף פעולה בין חברות ישראליות לבין איחוד האמירויות או מדינות אחרות שמקיימות קשרים גם עם סין. זליגת טכנולוגיה דרך צד ג' עלולה לסכן את ישראל, באופן ישיר ובאופן עקיף. דווקא כעת, כאשר הקשרים של ישראל עם מדינות המפרץ עדיין מתגבשים, זה הזמן לוודא ששיתופי פעולה בתחום הטכנולוגי אינם חושפים את ישראל לסיכונים.

עורכי הסדרה: ענת קורץ ואלדד שביט